

Klaar Koenraad

wethouder Gemeente Roosendaal

EEN PRACHTIG OORD

Een van mijn vroegste jeugdherinneringen is een bezoek aan mijn grootouders in het bejaardentehuis. Ik was toen een peuter. Het was ergens tussen 1966, mijn geboortjaar, en 1969, het jaar dat mijn grootmoeder overleed. Opa en oma waren net verhuisd naar dit spiksplinternieuwe verzorgingshuis. Het bezoek maakte veel indruk op mij. Mijn oma schoof het melkkannetje van roomwit porselein in een plastic zakje en zette het in een piepklein koelkastje. Het dekseltje van het kannetje zal wel kapot geweest zijn. Later die middag gaf mijn opa een demonstratie biljarten. En ik drukte ook nog op een spannende rode knop waarna een verpleegster kwam aanstormen.

Bijzondere geschiedenis

Nu, in 2019, weet ik dat ik getuige was van een bijzondere periode in de geschiedenis. Zoals veel andere verzorgingshuizen, werd dit huis gebouwd op basis van de Wet op Bejaardenoorden van 1963. Die wet had de democratisering van de bejaardenzorg voor ogen voor de 360.000 (!) personen boven 75 jaar die Nederland in dat jaar telde. De provincie moest toezien op de bouw en kwaliteit van voldoende bejaardenoorden. Vrijwel tegelijk was de invoering van de Algemene bijstandswet in 1965. Bijstand werd een recht en daarmee verschoof de verantwoordelijkheid voor armoedezorg van kerken en weldoeners naar de overheid.

Voor mijn opa, schoenmaker in de Langstraat, waren deze twee wetten dé kans om van een verzorgde oude dag te genieten. Net als veel andere kerngezonde 65-jarigen schreef hij zich in en bemachtigde een plekje. Dat mijn oma ziek was, speelde waarschijnlijk mee in de toewijzing. Maar al vrij snel overleed mijn oma. Na een tijdje werd opa verliefd op de mevrouw van de receptie. En de mevrouw op hem. Zij was jonger dan mijn vader (en zelfs jonger dan zijn oudste zoon). Het dorp sprak er schande van. Daarom gingen ze wonen in de grote, anonieme stad, totdat de consternatie in het dorp wat was gestold. Uiteindelijk keerden ze terug en leefden er nog lang en gelukkig. Tot aan het overlijden van opa in 1983.

Welke inzichten houd ik over aan deze geschiedenis? Mijn opa nam de regie over zijn eigen leven. Hij ging tegen de mores van het dorp in en trok uit het bejaardenhuis met



“Laten we niet kostenbeheersing als vertrekpunt nemen. Dat volgt wel als we de juiste dingen doen. Laten we kiezen voor kwaliteit van leven en niet slechts voor de kwaliteit van zorg.”

zijn tweede vrouw. Hij koos voor kwaliteit van leven, ondanks alle weerstand die hij daarbij ondervond. Het normale leven was aantrekkelijker dan zich al biljartend dood vervelen. Ook al was hij in het bejaardenhuis omringt met goede zorg.

Het sociaal domein als prachtig oord

Stel dat we miljarden extra zouden krijgen van de rijks-overheid. Zouden we dan de verzorgingshuizen weer terug willen en de instellingszorg terugbrengen? Ik denk het niet. We zouden nog steeds kiezen voor wonen in de wijken. De democratisering van de jaren 60 leidde tot verzorgingstehuizen en algemene bijstand. Laten we nu kiezen voor democratisering van ons huidige sociaal domein. Laat ons hoofddoel zijn dat zorg voor iedereen toegankelijk is. Teveel mensen voelen zich niet verzorgd. Ze weten de ondersteuning niet te bereiken en omgekeerd. Personen met verward gedrag worden in onze samenleving eerder als gevaar dan als kwetsbaar gezien.

Laten we inspirerende uitgangspunten kiezen: regie bij de mensen, kwaliteit van leven, inclusie en democratisering. Hiermee maken we van ons sociaal domein een prachtig oord. Maar laten we niet kostenbeheersing als vertrekpunt nemen. Dan komt nooit de juiste energie voor verandering. Kostenbeheersing volgt wel als we de juiste dingen doen. Laten we - net zoals mijn opa - kiezen voor kwaliteit van leven en niet slechts voor de kwaliteit van zorg. Een ander inzicht is dat melkkannetjes best een tijd kunnen functioneren. Zelfs al zijn de dekseltjes kapot. 